

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

-4-

Ἄφοῦ ἔφτιασα στήν Πάτρα, ἀμέσως τὸ κατοπινὸ πρῶτὸ βῆμα ἔταν περίπατο πρὸς τὴν ἀπάνου χώρα— τὴν Πάτρα τῆς παλιᾶς ἐποχῆς — καὶ ἔπειτα πέρα πρὸς τὰ χωράφια. Ἐκεῖ βρῆκα διὸ ρίζες τοῦ Solanum Duleamara (σειρὰ Solanaceae, ὅπου ἀνήκουν οἱ νιμάτες, πατάτες, μελιτζάνες, κλπὸς κλπ.). Τοῦ φρυτοῦ ἀρτοῦ τὰ λουλούδια, ἂν καὶ μικροῦτοιχα, εἶναι ὁμως καλλιτεχνικώτατα, καὶ λοιπὸν παρῶξενο μοῦ φαίνεται πὸν στερεῖται ἑλληνικὸ λαϊκὸ ὄνομα, ἀφοῦ μάλιστα εἶναι καὶ φαρμακευτικὸ τῶν ἐπιδερμικῶν· ὁ Παραγιώτης Γεννάδιος σὶ το σφὸ του Φυτολογικὸ Λεξικὸ δὲν τοῦ δίνει παρὰ Τουρκικὸ λαϊκὸ ὄνομα, δηλαδὴ Γ ι α π ἂ ν Γ ι α σ ι μ ῖ. Ἄπορθηα καὶ πὸν τὸ βρῆμα ἀνθισμένον οὐ τόσο προχωρημένη ἐποχῆ, γιὰ τὴν Ἀγγλία, καθὼς καὶ σ' ἄλλη τῆ Γαλλία, δὲν ἀνθίζει παρὰ τὸ καλοκαίρι. Ἔταν ἀραγε τὸ ἀνθισμὸς του μὲ τὸν καλὸ καιρὸ τόσο πρῶμο ἢ τόσο ὄψιμο; Τὰ πέταλά του εἶχαν ὄσπρσ τοῦ χρόμα ἄντις, ὅπως στήν Ἀγγλία καὶ Γαλλία, μελιτζανί, καὶ λοιπὸν πὸν πιδανὸ μοῦ φαίνεται ὄψιμο τὸ ἀνθισμα, γιὰ τὴν καὶ ἄλλων φυτῶν τὰ ὄψιμα λουλούδια λίγο ἢ πολὺ ξεθωριάζοντε, καθὼς, ὡς ποῦμε, τοῦ ζοχαδόχορτου (ficariae). Ἡ μῆπως τοῦ Ἑλληνικοῦ φρυτοῦ εἶναι πάντα ὄσπρσ τὰ πέταλα; Τέτια κωδέκασια εἶναι ἀξακριβῶτα, ἐπειδὴς, ὅσο ἔξρω, δὲν ἔπαρχει ἑλληνικὴ Συστηματικὴ Βοτανικὴ.

Κρίμας, πὸν ὄσπρσ ἀπὸ ἐνὸς αἰῶνα Πανεπιστήμιου ἐμεῖς δὲν ἐφτινχῆσαμε νὰ ἀποχτήσομε τέτια Βοτανικὴ, ἐξὸν τοῦ κ. Δημάδη, μὰ πὸν καὶ ἀρτὴ περιορίζεται σὶ τὰ δέντρα, καὶ πὸν ὄσπρσ ἀνεικόνιστη χάνει ἀπὸ τὴν ἄξια τῆς ὄχι λίγο. Ὁ τελερταῖος μάλιστα καθηγῆτης, ὁ Μηλιαράκης, μὴν ἀγαπῶντας τοὺς ἐξορκίους περιπάτους, ἀποθάρρυνε τὴ Συστηματικὴ Βοτανικὴ, καὶ ἢ ἀντιπάθειά του προχωροῦσε τόσο πολὺ, ὅστε παραμέλησε καὶ τὴ συλλογὴ τῶν ξερῶν φυτῶν τοῦ Πανεπιστήμιου — κατὰ τὸ Χαλάσιο, μὰ ἀπὸ τίς καλύτερες τοῦ κόσμου — καὶ εἶσι μερικὰ τῆς παραδείγματα χάθηκαν καὶ πᾶνε. Ὁ Μηλιαράκης, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθια, ὡς Βοτανικὸς εἶταν ἀκατάρτιστος, τόσο, πὸν στὴ Συλλογὴ τῶν Δημωδῶν Ὀνομάτων (συναγμένων ἀπὸ τὸ Χελδράχ) κατατάζει τὰ Κωνοφόρα στὴ σειρὰ τῶν Μονοκοτυλήδων.

Συστηματικὴ ἑλληνικὴ Βοτανικὴ εἰκονισμένη οὐναξε ὁ γνωστὸς Ἀγγλος καθηγῆτης Sibthorp, πὸν περιηγήθηκε τὰ μέρη μας διὸ φορὸς σὶ τὸ τέλος τοῦ δέκατου ὄγδοου αἰῶνα. Εἶναι καμὰ δεκαριά τόμοι, σὲ σχῆμα μεγάλης κόλλας (folio). Οἱ εἰκόνας, χρωματισμένες ἀπὸ καλλιτέχνη πρῶτης γραμμῆς, φαίνονται τόσο ζωντανές, ὅστε ἀπιδωμένα τὰ θαρρεῖς τὰ φυτὰ ἀπάνου σὶ τὸ χαρτί. Τὸ ἔργο βγῆκε σὲ ὀλίγια ἀντίτυπα, καὶ ἐννοεῖται εἶναι πολὺ δυσκολοῦσρη. Ἐνα τὸν ἀντίτυπο ἔχει ἢ Κηπουρικὴ Ἐταιρία τῆς Λόντρας, ὅπου τὸ εἶδα καὶ κατακαύρωσα· ἔνα ἄλλο εἶχε ὁ κ. Γεννάδιος, ὁ πρὶν πρέσβης μας στὴ Λόντρα, μὰ δὲν ἔξρω πῶς τὸ ἄφισα, κατὰ κακὴ μας τύχη, νὰν τοῦ ξερπύγει ἀπὸ τὰ χέρια. Θὰ εἶταν ἴσως σήμερα ἔνα ἀπὸ τὰ πὸν πολὺτιμα κειμήλια τοῦ βιβλιολογικοῦ τὸν θησαυροῦ, τοῦ τόσο πλούσιου σὲ κἀθε λογῆς κειμήλια. Ἄν ἢ Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη ἔχει ἀντίτυπο ἄγρῶν, γιὰ τὸ ὁμολογῶ πῶς δὲν ἔ-

νανα τὸν κόπο νὰ ρωτήσω· εἶναι τέτιο θάσαο νὰ ζήτῶς βιβλία μέσα σ' ἀρτὴ τῆ Βιβλιοθήκη, τῆ μὲ θεορῶρια οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη καὶ καρδία μυλονά. Τελερταῖα, διὸ φορὸς ζήτησα ἐκεῖ τὴν Ἱστορικὴ Γραμματικὴ τοῦ Γιάνναρη, μὰ δὲν κατορθώθηκε νὰ θρεθεῖ· τὴν ὄρα μοναχὰ ἔχασα. Τί διαφορὰ μὲ τὴ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς! Μὰ μελαγχολεῖ κανεῖς, ἄμα συλλογιστεῖ πῶς, ἂν καμὰ μέρα λείψει — πὸν ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάει! — ὁ κ. Καλογερόπουλος, μπορεῖ νὰ θρονασθεῖ κεφαλὴ ἐκεῖ μέσα κανέναν γνήσιος ξυλοκίστης ἀπὸ τὸ Μενίδι.

Ὁ καθηγῆτης Sibthorp, πέθανε στὴ Bath καὶ εἶναι θαμμένος μέσα στὴ μητροπόλη τῆς. Τὸν τάφο του, πὸν ἐπισκέφθηκα, τὸν δὲ δηλώνει ἔνα γοιερφικὸ ἀνάγλυφο, σμιλιωμένο ἀπὸ τὸν ξακουστὸ ὄμηρικὸ εἰκονογράφο Flaxman πὸν παρασταίνει τὸν καθηγῆτὴ τῆ στιγμῆ διατ, κουρασμένος καὶ μὲ τὸ σικῶδι ὀρηγμένο πῶσ στὴ γάχη, θγαίνει ἀπὸ τῆ θάρκα του, ὄσπρσ ἀπὸ βοτανικὴ ἐξτρατεῖα σὲ κάποιον ἀπάμαχο τόπο.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΕΡΜΟ ΤΟ ΣΠΙΤΑΚΙ

Ἐρμὸ τὸ σπιτάκι,
Κλειδωμέν' ἢ πόρτι...
Τὸ στροτὸ δρομάκι
Τῶντιζαν τὰ χόρτα.

Σκουρίασαν τὰ οἶδερα,
Μούγλα, σιγαλιά...
Ἄδεια σὶ τὸ παρῶθυρο
Τοῦ πουλιοῦ ἢ φωλιά.

Μάρανε τὴ χλωρωσιὰν
Ὅλη τὸ λιοπύρι,
Στ' ἄνεμον κ' ἢ περρυλιὰ
Τὴν ὄρητ ἔχει γείρει.

Ἐρημιὰ τὸ σκοτεινὸ
Τὸ σπιτάκι ζῶνει,
Ταιριασὴ σὶ τὸ νυχτερὸ
Σκούξιμο τοῦ γκιῶνη.
Τὸν ἀκῶ καὶ μυστικὰ
Κάποιο χέρι σφίγγει
Τὴν καρδιά μου, καὶ λυγμὸς
Πνίγει τὸ λαρύγγι.

Τὸν ἀκῶ καὶ σιγαλὰ
Τρέχοντε τὰ δάκρυα,
Τὸν ἀκῶ καὶ λέει πῶς πιά
Δὲ θάρρουν τὰ μάτια.

Τὸν ἀκῶ καὶ λέω πῶς πιά
Δὲ θάρρῶνξει κάτι,
Πῶς ποτε δὲ θάκουσθεῖ
Ἡ φωνὴ ἢ φευγάτη.

Πῶς γιὰ τὴν καταστροφὴ
Τῶχ' ἢ μῶρα ὄρσει,
Στὸ βοριά καὶ στὴ βορρῆ,
Μόνου, νὰ γκρεμῶσει.

Τὸν ἀκῶ καὶ τὴν καρδιά
Πόνος μοῦ φουσκῶνει,
— Ἄχ, δὲ θάρρουν ποτε πιά
Οἱ φευγάτοι χρόνοι;

ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΟ

(Χαρισμένο τῆς Εὐθαλίας)

Πάνω ἀπὸ τὴ στέγη τὴν ψηλή,
Βγαίνει τὸ φεγγάρι,
Στὸ στενὸ σοκάκι ἀντιλαεῖ
Διάβα καθάλλορη.

Κάτ' ἀπὸ τὸ σπῆτι σου περῶ,
Τὸ φεσάμι μου σιραβὰ θαμένο,
Τὸ μπουζούκι μου κουρντίζω κι ἀρχινῶ
'Αμανὲ θλιμμένο.

Πίσω ἀπ' τὸ καφάσι καρτερεῖς,
—Τὸ πικρὸ μαγνάδι—
Καὶ τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα, πὸν θωρεῖς,
Λάμπουν στὸ σκουτάδι.

Τὴ φωνή μου τὴν ψηλῶν δυνατὴ,
Πάθος καὶ μωστήριω γεμάτη,
Καὶ λιγώνει τὴν καρδούλα σου σφιχτὴ
'Απὸ γέλιο κι ἀπὸ κλάμα κάτι.

Γιάννινα, 16]2]21.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΟΣ

Η «ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑ»

(ΑΤΕΛΙΩΤΗ ΚΩΜΩΔΙΑ)

ΣΚΗΝΗ Α'.

(Στὴν Ἐθνοσυνέλευση. Συνεδρίαση σοβαρή.
Τὰ θεωρεῖα γεμάτα).

Πρόεδρος. — Συζητιέται τὸ γλωσσικὸ ἄρθρο.
'Ο Εἰσηγητὴς τῆς Ἐπιτροπῆς ἔχει τὸ λόγο.
Δεβίδης (ἀνεβαίνει στὸ βῆμα). — Κύριοι πλη-
ρεξοῦοι! Γνωστὸν ὑμῖν τυχάνει, δι' οπεῖρα κα-
ταστροφῶν καὶ ἀπεμπόλων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δό-
ξης, πανολαβιστικοῖς ρουβλίοις ἐντεθλακωμένοι, ἡ-
θουλήθησαν, ἀλλὰ καὶ ἥδη θούλονται, καταστρέφαι τὸ
γλωσσικὸν ἡμῶν παλλάδιον, τοῖς τὴν περιλημμένην ἡ-
μῖν καὶ ὑμῖν Ἑλλησι γλώσσῃ. Ἐνκαταίον ὄθεν, ἀλλὰ
καὶ μορονουχι ἀναγκαστῶν, θετέον, οὐκ ἂν ἄλλως γε-
νέσθαι, πρὸς σωτηρίαν τῆς καλλιτεπτοῦς ἡμῶν γλώτ-
της, τὸδε τὸ ἄρθρον ἐν ταῖς συνταγματικοῖς διατά-
ξεσι. Ἐξωστέοι, ἀποκρουστέοι, περιφρονητέοι καὶ τι-
μωρητέοι, ἀγελαῖοι, χυδαῖοι... (Λυσοῦ κι ἀφροί-
ζει).

(Ἀπὸ τὴν αἴθουσα κι ἀπὸ τὰ θεωρεῖα χε-
ροκροτοῦνε καὶ φωνάζουνε μπράβο ὁ Καθα-
λιεράτος, ὁ Κουλουμπάκης, ὁ Πάπ, ὁ Σκιάς,
ὁ Σακελλαρόπουλος, ὁ Ζησίον, ὁ Γαρδικας, ὁ
Παγανέλλης, ὁ Πανάς, ὁ Μενάρδος, Ἐξα-
χόπουλος ὁ νεώτερος, ὁ Μιξαλόπουλος, ὁ Κα-
λαποδάκης, ὁ Γιάνναρος, ὁ Γιολιτάσης, ὁ Κα-
βάφακης, ὁ Χατζηδάκης, ὁ Ἀμαντιος, ὁ Σαμ-
βάκος, ὁ Μαρῖνος, ὁ Ἀνοητόπουλος κλπ.)
κλπ. κλπ.).

Πρόεδρος (διαβάζει τὸ ἄρθρο). — Ἀπαγο-
ρεύεται ἄλλη γλώσσα ἀπὸ τὴν τὴν ἐν τῷ παρόντι Συν-
τάγματι ἐνδιαλαμβανομένην. Οἱ γράφοντες ἄλλως τι-

μωροῦνται καὶ ἐγκαθείργουνται... Ἐχει κανέναν
ἀντίρρηση;

(Ἀκούγονται ζητωκραυγές).

Πρόεδρος. — Ἡ Βουλὴ παρεδέχθη.

ΣΚΗΝΗ Β'.

(Στὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας)

Ζατμῆς (ὑπουργός). — Ὡστε ἔτοι τὸ λοιπὸν.
Ὅλοι οἱ δημοικιστὲς μᾶς κηρύξανε ἀπεργία;

Σακελλάροπουλος (Γενικὸς γραμματέ-
ας). — Ἀλλή λύση δὲ βλέπω ἀπὸ τὴν ἐπιτροπέτευση.
'Ορίστε καὶ τὸ διάταγμα, ἔτιμο.

Ζατμῆς (διαβάζει). — Ἐπιστρατεύονται ὅλοι
οἱ ποιητὲς, οἱ λόγιοι, οἱ πεζογράφοι, δραματογρά-
φοι, οἱ καλλιτέχνες, οἵτινες διὰ λόγον, τοῦ χρωστή-
ρος, τῆς ομίλης, ἢ διὰ συμβολικῶν παρουσιάσεων δὲν
ἀκολουθοῦσι τὴν τέχνην καὶ τὴν χρῆσιν τῆς καθα-
ρευούσης, καὶ κατατάσσονται εἰς τὸ Τάγμα τῶν Γραμ-
μάτων καὶ Τεχνῶν.

Σακελλάροπουλος. — Λαμπρά. Ὑπο-
γράψτε καὶ τὸ στέλνω ἀμέσως στὸ Ἐθνικὸ Τυπο-
γραφεῖο.

Ζατμῆς. — Ἀπαῖσιοι μαλλιαροὶ! Φορέστε τώ-
ρα τὸ χακί. (Τὸ ὑπογράφει).

(Σὲ δὺο ὥρες ἀκούγονται φωνὲς τῶν ἐ-
φημεριοδοπουλητάδων: «Ἐσπερινή! Ἀστρα-
πή! Ἀθηναϊκή! Ἔστια! Πρωτεύουσα! καὶ
ἡ ἐπιτροπέτευση τῶν λογίων! !»)

Γενικός (στὸ Ζατμῆ). — Κύριε ὑπουργέ. Σᾶς
ζητοῦνε μερικοὶ λόγιοι.

Ζατμῆς. — Ἄς ἔρθουνε.

(Μπαίνουνε χωροφύλακες, συνοδεύοντας με-
ρικοὺς τρομοκρατημένους.)

Χωροφύλακες. — Τοὺς πιόσαμε γιατί εἶ-
ναι ἀπεργοί, μὰ θέλουνε, λέει, νὰ δουλέψουνε.

Ζατμῆς. — Εἶστε δημοικιστὲς καὶ τοῦ λόγον
σας;

Δροσίνης, Πολέμης, Ξενοπού-
λος (ὅλοι μαζί). — Ναι, δηλαδή... ὄχι, κύριε ὑ-
πουργέ. Γράφουμε τὴ δημοικική, μὰ δὲν εἴμαστε ἐχ-
τροὶ καὶ τῆς καθαρῆς, μὰ γράφουμε καὶ δαύτην,
κατὰ τὸν ἀέρα πὸν φνοῦ. Νὰ μᾶς συχωρέσετε, μὰ
συκοφαντοῦνε, δὲν εἴμαστε δημοικιστὲς, μὰ καμιά
φροῦ ἔτοι, γιὰ γουστο, κάνομε τὸ λάθος... (Τὰ μασ-
σοῦνε).

Ζατμῆς. — Καὶ τί θέλετε δῶ;

Ὅλοι μαζί. — Ἡρῶμα νὰ δηλώσουμε φι-
λία στὴν καθαρῆ. Μιὰ καὶ τὸ Σύνταγμα τὸ ἐπι-
βάλλει, δὲ γινόμεστε ἐπαναστάτες. Ἀκολουθοῦμε τὸ
νόμο.

Ζατμῆς. — Καλά, ἡ καθέρρηση σᾶς συγκαί-
ρει. (Στὸ Δροσίνη). Νὰ γράψετε ἓνα πολεμικὸ θού-
ριο στὴν καθαρῆ. (Στὸν Πολέμη). Στιγούργη-
σε τὸ σημεῖον ἄρθρο τῆς «Καθημερινῆς». (Στὸν Ξε-
νόπουλο) Πάρε μιὰ ὑπόθεση καὶ θγάλε ἀπὸ τὴν ἴδια
ἓνα δράμα, ἓνα δῆγμα, μιὰ κωμωδία, μιὰ κομεντί,
ἓνα ρομάντζο, μιὰ ἐπιφυλλίδα, ἓνα μελόδραμα, ἓνα
χρονογράφημα, μιὰ διάλεξη, καὶ μιὰ ταινία κινημα-
τογράφου.

Ἐνας ἀκροατὴς ἔμπορος. —
Μωρὲ ἀντὶς εἶναι δλίμερο μεταλλεῖο.